

Zien! 1-4

Analyse doelen Jonge Kind
groep 1-2 (fase 1)

Oktober 2021

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Verantwoording

2021 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: <http://jongekind.slo.nl>

E-mail: primaironderwijs@slo.nl

Inleiding

Aanbodsdoelen Jonge Kind

Op verzoek van het ministerie van OCW heeft SLO inhoudskaarten met aanbodsdoelen voor het jonge kind ontwikkeld. Ze brengen in kaart waaraan met jonge kinderen gewerkt kan worden, in de voorschoolse periode en in de eerste jaren van de basisschool. De aanbodsdoelen geven een richting waarin kinderen onderwerpen verkennen en ermee leren omgaan. Ze zijn samengesteld door SLO-specialisten op de verschillende leergebieden in samenwerking met experts en voorgelegd aan het onderwijsveld.

De inhoudskaarten met aanbodsdoelen Jonge Kind helpen pedagogisch medewerkers en leerkrachten om te komen tot een beredeneerd aanbod voor alle ontwikkelingsgebieden. Het doel is het inhoudelijk repertoire van de professionals te vergroten en versterken om zo een kwalitatief hoog aanbod aan jonge kinderen te bieden.

Volgsystemen Jonge Kind

Om de ontwikkeling van peuters en kleuters te volgen, te stimuleren en te registreren zijn er diverse kindvolgsystemen op de markt. Deze volgsystemen kunnen pedagogisch medewerkers en leerkrachten helpen bij het maken van inhoudelijk verantwoorde keuzes in het aanbod aan het jonge kind. Een aanbod dat zowel passend is voor kinderen met een achterstand als voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

Analyses van volgsystemen Jonge Kind

Sinds 2013 analyseert SLO in hoeverre de aanbodsdoelen vóórkomen in (veel gebruikte) volgsystemen Jonge Kind. Dit ook in opdracht van het ministerie van OCW. Bij deze analyses richt SLO zich op de doelen voor taal, rekenen-wiskunde, sociaal-emotioneel en bewegingsonderwijs zoals die op de inhoudskaarten staan beschreven. SLO wil met de analyse een objectief beeld geven. Daarom wordt elk volgsysteem steeds door meerdere analisten met een onderwijsachtergrond bekeken, voordat wordt bepaald of een doel aanwezig, niet aanwezig of deels aanwezig is. Dat betekent overigens niet dat een volgsysteem niet voldoet als doelen ontbreken: er kan door de uitgever bewust voor gekozen zijn om bepaalde doelen wel of niet op te nemen (zie reactie uitgever).

Analyserapportage per volgsysteem Jonge Kind

De analyserapportage vermeldt welke SLO-doelen Jonge kind wel en niet in beeld gebracht worden door het volgsysteem en kan daarmee behulpzaam zijn voor pedagogisch medewerkers en leerkrachten bij het kiezen van een volgsysteem dat past bij de eigen situatie.

Iedere rapportage bestaat uit drie delen. In het eerste deel geeft de uitgever een reactie op de uitgevoerde analyse en op de rapportage van de analyse. Het tweede deel is een objectieve beschrijving van het volgsysteem. In het derde deel worden de analyseresultaten in tabelvorm weergegeven met een eventuele toelichting op de analyseresultaten.

Alle analyserapportages worden op dezelfde wijze weergegeven en worden gepresenteerd op de website Jonge Kind van SLO (<http://jongekind.slo.nl>).

DEEL 1: Zien! 1-4

Reactie van de uitgever

Hier bieden we de uitgever de mogelijkheid om een reactie te geven op de uitgevoerde analyse(s) en op de rapportage van de analyse(s).

Taal	n.v.t.
Rekenen-wiskunde	n.v.t.
Sociaal-emotionele ontwikkeling	<p>Wij kunnen ons vinden in deze beschrijving en analyse van ons observatie-instrument Zien! 1-4. Daarbij willen wij aanstippen dat in de handelingssuggesties per Zien!-dimensie waardevolle aanvullingen zijn opgenomen om te werken aan alle leerdoelen. Naast concrete lessuggesties zijn er verwijzingen beschikbaar naar prentenboeken, materialen en spellen, eveneens uitgewerkt per Zien!-dimensie. Dat helpt scholen om de stap naar handelen te maken.</p> <p>Daarnaast hechten wij zelf veel waarde aan de leerlingvragenlijst/het leerlinginterview die als papieren versie beschikbaar is voor groep 1-4. Dit kan namelijk een mooi hulpmiddel zijn om in gesprek te gaan met de leerling zelf.</p>
Bewegingsonderwijs	n.v.t.

DEEL 2: Zien! 1-4

Beschrijving

Titel	<i>Zien! 1-4</i> <i>Hierna: Zien!</i>
Auteur(s)	Driestar onderwijsadvies i.s.m. ParnasSys
Uitgever	Driestar onderwijsadvies i.s.m. ParnasSys
Jaar van uitgave	2009
Doelgroep	Scholen voor basisonderwijs (leerjaar 1 t/m 4)
Samenstelling van het volgsysteem	(Digitaal) observatie-instrument waarin het sociaal functioneren van kinderen in de leeftijd van 4-7 jaar kan worden gevolgd. <i>Zien!</i> bestaat uit 28 stellingen die gescoord kunnen worden middels het formulier of via het online systeem ParnasSys. Er zijn handleidingen beschikbaar over het invullen in ParnasSys en handreikingen met handvatten voor leerkrachten.
Doorgaande lijn	<i>Zien!</i> is ook beschikbaar voor leerjaar 5 t/m 8. Daarnaast is er ook een versie 1-16 voor het speciaal onderwijs/voortgezet speciaal onderwijs.
Geanalyseerde onderdelen	De 28 stellingen uit <i>Zien! 1-4</i> . Het betreft hier alleen de sociaal-emotionele ontwikkeling dus alleen deze analyse is uitgevoerd.
Uitgangspunten en doelstellingen van het volgsysteem	Met <i>Zien!</i> volg en bevorder je de sociaal-emotionele ontwikkeling. Door het gebruik van het instrument ga je het gedrag van de leerlingen beter begrijpen, ontvang je handelingssuggesties en kun je ook ouders betrekken bij de ontwikkeling. <i>Zien!</i> kan je preventief en curatief inzetten. "Met <i>Zien!</i> kan je het hele proces van handelingsgericht werken doorlopen: van signaleren tot handelen. Op die manier word je als leerkracht geholpen bij het opstellen van een aanpak, zowel voor de groep als voor de leerling. Zo biedt <i>Zien!</i> ook handelingssuggesties en verwijzingen naar SoVa-methoden en materialen voor het bevorderen van de ontwikkeling".
Korte beschrijving van visie op het jonge kind zoals	De observaties die jij als leerkracht doet kunnen helpen om het gedrag van de leerling te begrijpen. "Beter gezegd: om achter het gedrag van een leerling de zorgbehoefte(n) te zien. De doelen en suggesties in <i>Zien!</i>

aangegeven in het volgsysteem	<p><i>helpen je om een leerling of groep planmatig te ondersteunen."</i></p> <p><i>"Het Zien! expertsysteem hanteert zeven dimensies, waarvan twee dimensies informatie geven over het welbevinden en de betrokkenheid van de leerling (signaaldimensies). De overige vijf dimensies gaan in op de ontwikkelbehoeften van een leerling op sociaal-emotioneel gebied (vaardigheidsdimensies). Ook kan er bij de leerlingen, in kleine groepjes of individueel, een leerlingvragenlijst/het leerlinginterview afgenomen worden (op papier voor groep 1-4)."</i></p>
Inhoud	<p>Van de vier ontwikkeldomeinen staat in <i>Zien!</i> de sociaal-emotionele ontwikkeling centraal. In het instrument kan er gescoord worden door aan te geven of de stelling (deels) klopt/niet klopt voor het kind. Middels rapportage kan uitgelezen worden hoe de ontwikkeling vordert. Hierbij is het belangrijk dat het geen waardeoordeel is maar een indicatie.</p> <p>Voor de rapportage is het mogelijk zowel een leerlingoverzicht, groepsoverzicht of een overzicht voor ouders te downloaden.</p>
Aspecten taalontwikkeling	<p>n.v.t.</p>
Aspecten rekenontwikkeling	<p>n.v.t.</p>
Aspecten sociaal-emotionele ontwikkeling	<p>Het observatie-instrument bestaat uit de onderdelen: betrokkenheid, welbevinden, sociaal initiatief, sociale flexibiliteit, sociale autonomie, impulsbeheersing en inlevingsvermogen.</p>
Aspecten bewegingsonderwijs	<p>n.v.t.</p>
Werkwijze	<p>Via ParnasSys is er de mogelijkheid de leerlingen te scoren. Dit kan per leerling (je krijgt dan alle 28 stellingen te zien en scoort deze voor de leerling) of per stelling (je krijgt dan de stelling te zien en kan deze scoren voor alle leerlingen).</p> <p>Hoewel <i>Zien!</i> zo vaak als gewenst ingevuld kan worden wordt er toch een planmatige aanpak geadviseerd. Een voorbeeld daarvan is het kiezen voor een herfst- en voorjaarssignalering.</p> <p>De stellingen worden gescoord en vervolgens kan er door middel van de rapportagemogelijkheden uitgelezen worden hoe het ervoor staat met de ontwikkeling. De</p>

	<p>scores zijn weergegeven middels percentielen en de daarbij passende kleurcode.</p> <p>Afhankelijk van het resultaat worden handelingssuggesties gedaan voor de leerkracht. Deze handelingssuggesties helpen de leerkracht de sociale ontwikkeling te stimuleren op een daarvoor geschikte manier. Daar waar nodig kunnen aanvullende bladen (extra stellingen) worden afgenomen om een uitgebreider beeld van de ontwikkeling te krijgen.</p>
Aanwijzingen voor registratie	<p>Er wordt gescoord middels de antwoordmogelijkheid: Dit klopt niet – dit klopt een beetje – dit klopt redelijk – dit klopt helemaal. Bij de stellingen zijn voorbeelden beschikbaar van hoe het gedrag zichtbaar zou kunnen zijn. Scores worden weergegeven in percentielscores. Middels kleurtjes (rood, oranje, groen en blauw) wordt zichtbaar in welke categorie de leerling scoort (bijv. onderste 25% van de groep kleurt rood).</p>
Aanwijzingen voor hulp bij gesignaleerde problemen	<p>Bij percentielscores kleiner dan 50% zijn aanvullende bladen beschikbaar. Hierop staan extra stellingen om de ontwikkeling van het kind verder in kaart te kunnen brengen.</p> <p>Daarnaast worden er adviezen gegeven om de ib'er in te schakelen, verder te onderzoeken en te blijven praten met elkaar om een juiste aanpak te kiezen.</p>
Opmerkingen	<ul style="list-style-type: none"> • Uitgebreide, ondersteunende handleiding beschikbaar; • Theoretisch onderbouwing beschikbaar; • De percentielscore geeft een indicatie aan en geen waardeoordeel; • Verschillende afname en rapportagemogelijkheden; • Mogelijkheid tot het betrekken van ouders; • Handelingssuggesties voor de leerkracht; • Uitgebreide uitleg over de scores/indicaties; • Mogelijkheid voor leerling- en groepsoverzichten en rapportage voor ouders.

DEEL 3: Zien! 1-4 (fase 1)

Tabel met analyseresultaten op SLO-doelen

Legenda:		
■	=	aanwezig
▣	=	gedeeltelijk aanwezig
□	=	niet aanwezig
n.v.t.	=	niet van toepassing

Sociaal-emotionele ontwikkeling (INHOUDSKAART SEPTEMBER 2017)

Omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen		
Leren omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van jezelf	kennis hebben van jezelf	■
	ontwikkelen van zelfvertrouwen	■
	verschillen en overeenkomsten ervaren tussen zichzelf en anderen	■
	(her)kennen van eigen emoties en gevoelens	■
	gevoelens onder woorden brengen	■
	beheersen van eigen emoties	■
	inschatten van eigen gevoelens, gedachten en motieven	■
	bewust omgaan met eigen gevoelens, wensen, en opvattingen en deze voor anderen begrijpelijk kunnen uiten	■
omgaan met kritiek en weigeren	■	
Toelichting		
- Deze onderdelen zijn allen teruggevonden in de stellingen Zien! 1-4.		
Leren omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van anderen	kennis hebben van de ander	■
	(her)kennen en kunnen interpreteren van emoties en gevoelens van anderen	■
	inschatten van andermans gevoelens, gedachten, motieven	■
	ontdekken dat er verschillen in opvattingen bestaan	■

	kennen van sterke en zwakke punten van een ander	■
	ervaren dat door tegenstrijdige belangen conflicten kunnen ontstaan die je samen kunt oplossen	■
	openstaan voor gevoelens, wensen en opvattingen van anderen	■
	rekening houden met gevoelens en wensen van anderen	■

Toelichting

- Deze onderdelen zijn allen teruggevonden in de stellingen Zien! 1-4.

Zelfstandigheid

Ontwikkelen van zelfstandigheid	jezelf handhaven binnen de eigen groep	■
	vertrouwen hebben in eigen kunnen	■
	je mening kunnen geven	■
	iemand anders om hulp vragen	■
	zelfstandig taken uitvoeren	■
	stilstaan bij wat je al kunt	☐
	jezelf kunnen redden	■
	zelfstandig opruimen	■
	kunnen uitstellen van behoeften	■

Toelichting

- Waar het houden aan regels en het doorzettingsvermogen geregeld terugkomen is er geen aandacht in de lijst bij 'wat het kind al kan'. Binnen het onderdeel 'sociale autonomie' gaat het voornamelijk over het maken, regelen en op komen voor eigen keuzes/zichzelf.

Omgaan met de ander		
Ontwikkelen van sociale vaardigheden en omgaan met relaties	contact zoeken met anderen	■
	vertrouwen hebben in een ander	■
	luisteren	■
	complimenten geven en krijgen	■

	spelen (met anderen)	■
	bemerken of en wanneer een ander hulp nodig heeft	■
	hulp bieden aan anderen	■
	leren van afspraken en regels	■
	verkennen en omgaan met afspraken en regels	■
	aanpassen aan nieuwe situaties	■
	bewondering tonen voor elkaars vaardigheden en mogelijkheden	■
	inzien dat thuis, op school en op straat verschillende regels nodig zijn	□
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Het gaat bij sommige stellingen wel over regels op school/in de klas maar er is niet verder gespecificeerd dat het kind leert inzien dat er verschillende soorten regels zijn op verschillende plekken of in verschillende situaties.</i> 		

Werkhouding en concentratie		
Ontwikkelen van een werkhouding en concentratievermogen	gericht vragen kunnen stellen	■
	plezier hebben in de taak	■
	in staat zijn om iets af te maken	■
	doorzetten wanneer iets niet direct lukt	■
	zelfstandig opdrachten kunnen uitvoeren	■
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dit onderdeel is vooral terug te zien in het deel over betrokkenheid.</i> 		

Samenwerken		
Leren samenwerken met anderen	luisteren naar elkaar	■
	focus hebben op een gezamenlijk doel	■
	rekening houden met elkaar	■
	communiceren, overleggen, feedback geven en ontvangen	■

	van elkaar leren	■
	gemotiveerd zijn om samen te werken	■
	bewust zijn dat jezelf en anderen, samen verantwoordelijk zijn (in het proces)	■
	ervaren dat mensen in een groep van elkaar afhankelijk zijn en elkaar nodig hebben	■
	je houden aan afspraken	■
	leren organiseren	■
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Het gaat veelvuldig over het meedoen in activiteiten en het openstaan voor de ideeën van anderen.</i> - <i>Een mooi voorbeeld bij het leren organiseren is ook het compromissen sluiten "Als jij dat doet, dan doe ik dit".</i> 		